

І.Д. Дудко

доктор політичних наук, доцент, завідувач кафедри політичної історії ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

КОНГРЕС У СИСТЕМІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОГО МЕХАНІЗМУ США: ТЕНДЕНЦІЇ ПОСТБІПОЛЯРНИХ ЧАСІВ

У статті аналізуються функціональна роль і впливи конгресу в системі зовнішньополітичного механізму США. Висвітлюється проблема: наскільки конгрес як представницький й законодавчий орган у змозі впливати на позицію президента і, таким чином, процес опрацювання зовнішньої політики країни в умовах трансформаційних змін постбіполярного світу.

Ключові слова: конгрес США, впливи, зовнішня політика.

Однією з *найактуальніших* проблем сучасної американської політичної думки, орієнтованої на осмислення проблем зовнішньої політики, є проблема ролі й ступеня вагомості в зовнішньополітичному механізмі країни конгресу США. Актуальність проблеми зумовлюється активним включенням протягом 1990–2000 рр. конгресу в процес опрацювання й реалізації зовнішньої політики – тенденції, що набула характеру інновації порівняно з попередніми до того десятиліттями. Отже, на порядку денному питання ступеня впливовості конгресу в системі американського зовнішньополітичного механізму, виявлення дієвих важелів його функціонування, а звідси, і прогнозованості процесу формування зовнішньої політики з погляду на врахування реально здійснюваних на неї політичних та інституційних впливів.

Зазначимо, що проблема конгресу в системі зовнішньої політики Сполучених Штатів перебуває у сфері активного дослідження *американських учених*. Утім, в *українській американістиці* вона не знайшла достатнього висвітлення при тому, що її значущість важко переоцінити з урахуванням як

теоретичних, так і практичних вимірів. Ідеться не тільки про окреслення чітких уявлень української науки і практики щодо процесу формування зовнішньополітичного курсу США, а й накопичення досвіду – як на прикладі американського зовнішньополітичного механізму – прагматичних підходів до розробки й реалізації зовнішньої політики відповідно до особливих повноважень у цій сфері американських президентів і водночас такого структурно й конституційно представницького органу американського суспільства, як конгрес.

Так, визнаємо, що попри первісне (конституційне) закріплення за президентом як глави держави, головного дипломата, головного законодавця, глави виконавчої влади, головнокомандувача збройними силами Сполучених Штатів значного обсягу формальних повноважень у сфері зовнішньої політики, та ж конституція чітко окреслює провідні функції у зазначеній сфері й конгресу США. До найважливіших з таких функцій належить виключне право сенату ратифікувати договори та затверджувати призначення провідних посадовців виконавчої влади, а також повноваження палати представників і сенату на затвердження фондів й оголошення війни [1, р. 13–21].

Зазначимо, що закріплення за конгресом (як «виразником волі народу та депозитарієм демократичних ідеалів») активної ролі в системі зовнішньої політики мало, на думку лідерів американської революції, сприяти демократичним засадам суспільства при запобіганні авторитаризму влади, зокрема у сфері внутрішньополітичних відносин США [2, р. 41–42]. Утім, історична практика значно трансформувала уявлення про характер і розподіл повноважень президента й конгресу в системі зовнішньої політики при значному зростанні в цій сфері глави виконавчої влади. Дана тенденція почала відчутно виявляти себе протягом ХХ ст.: від президентства Т. Рузвельта (1901–1909 рр.), який обстоював функції глави виконавчої влади на формування державного апарату [3, р. 137], а надалі – Ф.Д. Рузвельта, що, здійснюючи «новий курс» при концентрації владних повноважень, об'єктивно йшов до перетворення президента на головну політичну фігуру і головного адміністратора системи управління США [4, с. 25–30].

Після закінчення Другої світової війни, коли курс на стримування комунізму (визнаний як основа міжнародної стратегії США) розроблявся і реалізовувався президентом, переважання впливів виконавчої влади у сфері зовнішньої політики порівняно із законодавчою владою стало закономірним явищем. Відчутна підпорядкованість законодавчої влади виконавчій як тенденція зовнішньополітичного процесу США помітно виявлялася, по суті, упродовж усього періоду біполярного протистояння радянської і західної систем, попри деякі спроби конгресу, і насамперед на тлі поразки Сполучених Штатів у В'єтнамі або Уотергейтського скандалу, посилити свої впливи на розробку і реалізацію зовнішньополітичних рішень. Одним із кроків на шляху до цього вважається прийнятий конгресом 1973 р. Акт повноважень про війну, спрямований на обмеження можливостей президента реалізовувати свої воєнні повноваження поза рішеннями конгресу.

І водночас попри здійснювані заходи або, з другого боку – їхню недостатню ефективність, конгрес не зміг позбутися другорядності в зовнішньополітичному процесі країни. Існують різні пояснення такої ситуації в політичній літературі. Це, по-перше, «пасивно-відкритий» характер дорадчих функцій конгресу, за яким реалізація зовнішньої політики неможлива поза ініціативою і практикою президентських структур. По-друге, характерна для конгресу політична розпорошеність, а також впливи груп інтересу, що надзвичайно ускладнюють визначення загальнонаціональних пріоритетів. По-третє, це брак освіченості й обмеження доступу до інформації (аналітично обґрунтованих рекомендацій) самого конгресу [3, р. 340–343; 5; 6].

Утім, від початку 1990-х рр. (як періоду, що виявив відверті претензії американських адміністрацій щодо керівництва світовим розвитком і водночас позначився найсуперечливішими рисами в реалізації зовнішньополітичного курсу США) конгрес почав набувати принципово нових тенденцій функціонування, пов'язаних з реаліями впливів законодавців на контрольований президентом зовнішньополітичний процес – від прийняття законів, визначення асигнувань, підтвердження призначень, ратифікації договорів до здійснення інституційного контролю з наглядом за виконавчою

владою в тій сфері діяльності уряду, яка стосується зовнішньої політики країни.

Показовою, наприклад, є законодавча діяльність конгресу, що з розпадом Ялтинсько-Потсдамської системи почала проявлятися не тільки у формі поступок виконавчій владі, але й у протидії позиції президента і навіть категоричної відмови від її підтримки як такої, що не відповідає підходам законодавчої влади до міжнародних проблем. 1992 р., наприклад, конгрес, всупереч Дж. Буша-старшого, ухвалив закон, який заборонив усі випробування ядерної зброї після 30 вересня 1996 р., враховуючи загальні тенденції на скорочення озброєнь великих країн у попередні роки. Того ж 1992 року, попри протидію виконавчої влади, конгрес затвердив закон про санкції щодо дочірніх підприємств американських фірм за кордоном, які підтримували економічні зв'язки з Кубою в умовах проголошеної блокади. Згодом конгрес узгодив свою позицію з Дж. Бушем, але тільки коли загальні санкції щодо Куби набули вибіркового характеру, а законодавці прийшли до визнання легітимності угод між американськими і кубинськими економічними колами [7, р. 111].

Президент Б. Клінтон, у свою чергу, також мав зіткнення із законодавчою владою. Наприклад, 1993 р. сформований переважно з представників демократичної партії конгрес піддав гострій критиці наданий президентом військовий бюджет, прийнятий згодом через дискусії та компроміс. Того ж року конгрес відмовив Клінтону в перегляді Акта про іноземну допомогу від 1961 р. як законодавчої основи відповідних програм, а 1995 р. обмежив Б. Клінтона у фінансуванні програми гарантованої позики для Мексики, що була реалізована пізніше з переважно неурядових внесків [7, р. 112].

Так, тенденція на коригування конгресом фінансових законопроектів виконавчої влади виявила себе однією з найхарактерніших з огляду на активізацію ролі законодавчої влади і стримування нею майже необмежених можливостей президента управляти зовнішньополітичним процесом. Показовим є обговорення в сенаті запропонованого адміністрацією Дж. Буша-молодшого законопроекту щодо військових витрат на 2003 р. Сенат

у цілому схвалив законопроект, який передбачав виділення на потреби Пентагону з федеральної казни 355,4 млрд. дол. – суми, що на 34, 4 млрд. дол. перевищувала витрати на збройні сили за 2002 р. Вони, зокрема, пов'язувалися з програмою утворення національної системи протиракетної оборони, допомогою колишнім радянським республікам у ліквідації та забезпеченні зберігання їхньої ядерної зброї. І водночас сенатори відмовилися затвердити утворення 10-мільярдного фонду на непередбачувані воєнні витрати, якими міг би розпоряджатись особисто президент на етапі підготовки країни до контртерористичної операції в Іраку [8].

Схожа ситуація виникла у взаєминах конгресу і президента й 2011 р., уже за часи президентства Б. Обами, коли опозиційний президенту за багатьма напрямками зовнішньої політики конгрес виступив за скорочення фінансових витрат міністерства оборони за умов суперечливості пролонгованих в Іраку й Афганістані контртерористичних операцій і проблематичності (як для більшості конгресу) розпочатої за участю НАТО (включно зі США) військової операції в Лівії. Так, сенат Сполучених Штатів схвалив у цілому після палати представників військовий бюджет на 2011 фінансовий рік, який досягне до 30 вересня 2011 р. 672 млрд. доларів. Утім, відповідно до обсягу фінансування військового відомства, рекомендованого президентом Б. Обамою, він (бюджет) був скорочений на 17,3 млрд. дол. з урахуванням не тільки окремих програм на модернізацію озброєння, а й можливих воєнних операцій США за кордоном [9].

Додамо до вищевикладеного й гостроту обговорення в палаті представників конгресу (де більшість після проміжних виборів у листопаді 2010 р. посіли конгресмени-республіканці) проекту закону про асигнування МО США на 2012 фінансовий рік, який почнеться з 1 жовтня 2011 року. Серед найвагоміших поправок конгресменів до проекту, поданого президентом, – обмеження фінансової свободи глави виконавчої влади щодо розвитку програм розвитку ядерного потенціалу Америки, перегляду президентом попередньо прийнятих (зокрема, з Росією) угод щодо скорочення СНО; обмеження загальних прерогатив президента у сфері ядерної безпеки і т. і. [10].

Як передбачають аналітики, реальних шансів підтримки цих поправок демократично структурованим за своєю більшістю сенатом немає. Утім, загальною тенденцією обох палат конгресу стає вимога на скорочення фінансових витрат Пентагону, і насамперед у тій їх частині, які пов'язані з воєнними й безпековими функціями президента. Показово відповідно до попереднього року, що військовий бюджет на 2012 фінансовий рік, затверджений палатою представників, становить 649 млрд. дол. Цей бюджет, якщо він буде прийнятий сенатом і підписаний Б. Обамою, на 17 млрд. дол. перевищить проект бюджету 2011 р. і водночас поступиться попередньо запропонованому главою Білого дому бюджету Пентагону в 690 млрд. дол. [11].

Так, якщо законотворча активність, включно з активністю у фінансовій сфері, – це один з вагомих, визнаних за постбіполярні часи, шляхів включення конгресу у зовнішньополітичний процес, інші пов'язуються з підтвердженням здійснюваних президентом призначень, ратифікації договорів, проведення нагляду та інституційного контролю за структурами виконавчої влади і т. і. Показово, що президентські укази про призначення або ратифікація укладених договорів набули особливо прискіпливого характеру з боку сенату вже в перші роки після холодної війни. 1993 р., наприклад, сенат відмовився підтвердити як недостатньо обґрунтоване призначення М. Галперіна на посаду заступника міністра оборони у справах миротворчих операцій і демократії, а також відмовився підтримати вимогу Б. Клінтона ратифікувати укладений СРСР-Росією договір Start II (ОСО -2) як такий, що не відповідав тодішнім тенденціям міжнародних відносин.

1994 р. комітет з іноземних справ сенату відмовив Клінтону в ратифікації конвенції з хімічної зброї, і тоді ж сенат не підтвердив призначення Р. Пастера на посаду посла в Панамі або 1997 р. не підтвердив призначення Е. Лейка на посаду директора Центральної розвідки через свої розходження щодо реально здійснюваної зовнішньої політики з президентом [7, р. 113].

Останнє, зокрема, спричинило посилення контролюючої діяльності конгресу щодо структур виконавчої влади як тенденції, що попри уявлену рівнозначність нагляду й контролю в системі

зовнішньополітичних повноважень обох гілок влади, почало набувати характеру переважаючої функції законодавців до президента та його кабінету [12, р. 283–303]. Такий підхід чітко виявився 1993 р., коли, здійснюючи контроль за діяльністю військового відомства, конгрес ініціював обговорення повноважень президента щодо Національної гвардії та військових підрозділів резервістів. Конгрес відмовив президенту в спрощенні призову до служби в Національній гвардії та залучення резервістів без оголошення надзвичайного стану, а крім того – спеціально зазначив у військовому бюджеті, що визначення умов військової служби для молодих людей є винятково конституційною прерогативою і правом конгресу, і не може бути передано президенту [7, р. 114].

Спроби конгресу активно впливати на контроль і можливі реформи зовнішньополітичного механізму – напрямку діяльності, що на практиці зумовлюються, як звичайно, функціями президента – чітко виявили себе й на тлі шпигунського скандалу 1994 р., пов'язаного з викриттям серед високопосадовців ЦРУ завербованого агента російської розвідки О. Еймса. Як наслідок, конгрес ініціював передачу значної частини контррозвідувальних функцій ЦРУ до ФБР та утворив спеціальну комісію для нагляду за діяльністю ЦРУ; здійснив заходи щодо уповільнення процесу підготовки операцій у межах ЦРУ та міністерства оборони з тим, щоб мати змогу здійснювати більш ретельним нагляд за цими відомствами та їх посадовцями [7, р. 114; 13].

Такий нагляд за діяльністю посадовців найвищого рівня, а також безпосередньо підпорядкованих президенту виконавчих і, зокрема, силових структур, активізований за часи президентства Б. Клінтона, визначив суть контролюючої та інституційної діяльності конгресу й у часи Дж. Буша-молодшого. Значні інституційні зміни виконавчої влади були підготовлені діяльністю і висновками комісії 9/11, утвореної в грудні 2001 р. двома палатами конгресу для визначення причин недоліків і доцільності структурних реформ у системі національної безпеки і національної розвідки США. Практичним проявом контролюючих дій конгресу слід назвати сенатські слухання в квітні 2004 р. тодішньої радниці з питань національної розвідки К. Райс. Відомство звинувачувалось у

недостатній пильності та непрофесіоналізму напередодні терористичних атак на США у вересні 2001 р.

Показово, що активні контролюючі заходи з боку конгресу до адміністрації виявили себе й за часи Б. Обама, причому може йтися щодо найгостріших і суперечливіших проблем, характерних для діяльності чинного американського президента. Окрім фінансової й економічної політики, це військові операції за кордоном і, зокрема, операція в Лівії, до якої США приєднались у березні 2011 р. Так, після 60-денного строку після початку операції відповідно до Акта повноважень про війну 1973 р. конгрес (представлений як республіканцями, так і демократами) виступив із вимогою звіту Білого дому щодо необхідності продовження цієї операції, її мети, вартості й впливу на дві інші війни, які США ведуть в Іраку й Афганістані. Напередодні 90-денного строку від початку операції (19 червня) ці вимоги набули ультимативного характеру із загрозами конгресменів (і, зокрема, спікера палати представників Дж. Бейнера) оголосити дії президента поза законом, якщо він не обґрунтує правові основи своєї політики та не отримає після того її схвалення конгресом [14].

Нагадаємо, що згідно із зазначеним Актом 1973 р. розмежування повноважень президента й законодавців відповідно до воєнних операцій передбачають, що такі операції без схвалення конгресу можуть тривати 60 днів плюс ще 30 днів для повного виводу військ. Відповідно до цього 15 червня адміністрація Б. Обама вимушена була направити в американський конгрес доповідь із поясненням мотивів продовження місії в Лівії як такої, що відіграє допоміжну роль і не може бути кваліфікованою як воєнна операція. На вимогу конгресу, автори доповіді, крім усього, навели дані про витрати на лівійську кампанію, які становлять згідно з воєнною і гуманітарною місією 715 млн. дол. [15].

Так, щодо незгоди з президентом або захисту власної політичної лінії, то ці форми поведінки конгресу почали набувати щораз більшого впливу на зовнішньополітичний процес одночасно із загальною тенденцією коригування зовнішньої політики відповідно до позиції законодавчої влади країни. Показово, наприклад, що після розпаду СРСР саме конгрес, контрольований

демократами, здійснюючи тиск на республіканську адміністрацію, примусив президента здійснити більш швидкі і рішучі заходи щодо визнання незалежності пострадянських республік. Надалі, захищаючи свою позицію, конгрес критикував Дж. Буша-старшого за можливість втрати ініціативи в реалізації історичної місії США на підтримку нових демократій. Наслідком стала пропозиція Дж. Буша надати колишнім радянським республікам гуманітарну і технічну допомогу в сумі 24 мільярдів доларів [7, р. 115].

Зовнішньополітичні ініціативи адміністрації Б. Клінтона також значною мірою формувалися під впливом законодавчої влади. Спочатку контрольований демократами конгрес переорієнтував адміністрацію з переважної уваги до внутрішньої політики на зовнішню політику. Потім конгрес, представлений переважно республіканцями, здійснюючи критику політики адміністрації у зовнішньополітичній сфері, почав утверджувати власну позицію з багатьох найактуальніших тогочасних проблем – щодо витрат на оборону, характеру здійснюваних під егідою ООН миротворчих операцій, прийняття рішень про поширення НАТО, характер і напрямки здійснюваних перетворень у межах зовнішньополітичного механізму та інших [7, р. 115].

Події 11 вересня 2001 р. утворили найпомітніший консенсус позицій законодавчої і виконавчої влади США з багатьох напрямків зовнішньої політики, насамперед боротьби з міжнародним тероризмом. Але навіть за таких обставин конгрес, у складі якого того часу переважали республіканці, міг висловлювати незгоду з адміністрацією, відкидаючи методи здійснюваної за кордоном політики. Зазначимо негативну реакцію законодавців на скандал, що вибухнув у США навесні 2004 р. у зв'язку з інформацією про тортури американських військовиків стосовно ув'язнених в Афганістані, Іраку на військовій базі в Гуантанамо, а також критику чинної адміністрації на слуханнях даного питання в сенаті. З другого боку, позиція конгресу і громадськості з приводу скандалу спричинила кардинальний перегляд – принаймні на політичному рівні – воєнної стратегії США як такої, що дискредитує американську адміністрацію як у межах країни, так і за її кордоном. Далі пішли вимоги до змін у стратегії зовнішньої

політики, окресленої в новому форматі вже наступним урядом, представленим адміністрацією Б. Обама.

Зазначимо, що демократична більшість обох палат конгресу протягом перших двох років нового президента визначила значну законодавчу підтримку його зовнішньополітичної діяльності. Утім, зі зміною складу палати представників конгресу, де більшість від початку 2011 р. утримують республіканці, позиція президента з багатьох напрямків зовнішньої політики і, зокрема, щодо проведення воєнних операцій за кордоном, фінансування й характеру діяльності військового відомства, зіштовхнулася зі значною протидією з боку конгресменів.

Якщо не брати до уваги об'єктивно критичне сприйняття республіканцями їх політичних опонентів з перспективою чергових (2012 р.) президентських виборів, може йтися про пошук компромісних і водночас найоптимальніших підходів до реалізації зовнішньої політики за умов суперечливості дій попередньої й чинної американської адміністрації, відчутно нового формату зовнішньополітичного курсу США, принципово нової внутрішньополітичної ситуації країни внаслідок світової економічної кризи і т.і.

Зазначене дає змогу стверджувати про перетворення конгресу на активний чинник американського політичного процесу, включно з такою визнаною президентською сферою впливу, як зовнішня політика. Безумовно, значний обсяг формальних (конституційно закріплених) і неформальних (стверджених унаслідок політичної практики) повноважень президента дають змогу останньому утримувати переважаючий контроль щодо процесу розробки й реалізації зовнішньої політики, серед яких, зокрема, прерогатива президента на прийняття остаточних політичних рішень. І водночас активізацію конгресу в системі опрацювання зовнішньої політики країни не можна недооцінювати. З урахуванням реально функціонуючих зв'язків конгресу і суспільства через соціальні (громадська думка, суспільні рухи, мас-медіа), інституційні (партійні фракції, групи інтересу, неформальні міжпартійні об'єднання), індивідуалістичні (позиція впливових конгресменів і сенаторів) впливи процес опрацювання політики набуває характеру

координації суспільних інтересів, на які президент вимушений зважати. Попри складність і суперечливість даного процесу йдеться про реалізацію системи стримувань і противаг як одного з найважливіших принципів стабільного функціонування американської політичної системи. Показовим є той чинник, що зростання активності конгресу в системі зовнішньополітичного механізму відбувається в умовах найскладніших трансформацій американського суспільства і держави, які потребують мобілізації суспільних, державних, інтелектуальних сил.

Так, сприйняття позиції конгресу стає важливою частиною уявлень щодо процесу формування й перспектив реалізації зовнішньої політики Сполучених Штатів. Водночас актуальним залишається пошуковий аналіз шляхів і методів взаємодії й протидії конгресу як законодавчого й представницького органу американського суспільства з адміністрацією США. Практична доцільність досліджень у такому напрямі збігається з потребами України на формування дієвої й прагматично орієнтованої політичної системи, поглиблення засад демократії, ствердження норм політичного процесу, які відображають перевірені історичною практикою здобутки західних політичних систем.

Література

1. The Declaration of Independence. The Constitution Of the United States of America // United States Information Agency. – 40 p.
2. Crabb C.V.Jr. Invitation to Struggle. Congress, the President, and Foreign Policy. Fourth Edition / C.V.Jr. Crabb, P. M. Holt. – Washington, D.C. : CQ Press, 1992. – 322 p.
3. Hilsman R. The Politics of Policy Making in Defense and Foreign Affairs. Conceptual Models and Bureaucratic Politics / Roger Hilsman. – Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1993. – 369 p.
4. Дудко І.Д. Адміністративна реформа Ф.Д. Рузвельта / І.Д. Дудко // Дослідження світової політики : збірник праць учених. – К. : ІСЕМВ, 1999. – Вип. 6. – С. 25–30.
5. Джордан А. Вплив Конгресу на політику національної безпеки Сполучених Штатів Америки [Електронний ресурс] / А.

- Джордан, У. Тейлор, К. Лоуренс // Спостерігач. – 1995. – № 2. – Режим доступу до журналу : <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modloa&name=News&file=article&sid=733&mode=threat&order=08thold>. – Заголовок з екрана.
6. McCormic J.M. Decision Making in the Foreign Affairs and Foreign Relations Committees // Congress Resurgent: Foreign and Defense Policy on Capitol Hill / James M. McCormic. – Ann Arbor : University of Michigan Press, 1993. – P. 151–153.
 7. Carter R.G. Congress and Post-Cold War U.S. Foreign Policy // After the End. Making U.S. Foreign Policy in Post Cold War World / Ralf G. Carter. – Durham, London : Duke University Press, 1998. – P. 108–136.
 8. Новый военный бюджет США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rosconcert.Com/common/are/story.php?id-cr11&id=6153>.
 9. Сенат урезал военные расходы США на 26 миллиардов долларов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lenta.ru/news/2011/03/07/spending/>
 10. Пентагону поумерили финансовый аппетит. Законодатели Палаты представителей сократили бюджет МО на 2012 финансовый год [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nvo.ng.ru/forces/2011-07-22/1_pentagon.html
 11. Палата представителей США проголосовала за военный бюджет в 649 млрд. долл. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lenta.com.ua/902854.html>
 12. O'Halloran Sh. Congress and Foreign Trade Policy // Congress Resurgent: Foreign and Defense Policy on Capitol Hill / Sharyn O'Halloran. – Ann Arbor : University of Michigan Press, 1993. – P. 282–303.
 13. Congressional Documents [Electronic resource]. An Assessment of the Aldrich H. Ames Espionage Case and Its Implication for U.S. Intelligence. Senats Select Committee on Intelligence. November 1, 1994. – Regime of access : http://www.fas.org/irp/congress/1994_rpt/ssci_ames.htm.
 14. Конгресс предупредил Обаму насчет Ливии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pov-kz.net/materialy/>

novosti/mirovye-novosti/365-kongress-predupredil-obamu-naschet-livii.html

15. Обама отправил в Конгресс доклад по Ливии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://korrespondent.net/world/1229407-obama-otpravil-v-kongress-doklad-po-livii>

The article is dealing with functional role and influences of the Congress in the system of foreign policy machinery of the USA. The problem is to which extent Congress as representative and legislative organ is able to impact the position of the President and thus the process of the external policy making of the country under transforming changes of the postbipolar world.

Key words: USA Congress, influences, foreign policy.

Статья посвящена анализу функциональной роли и влиянию конгресса в системе внешнеполитического механизма США. Проблемой является, насколько конгресс как представительный и законодательный орган способен влиять на позицию президента и, таким образом, процесс разработки внешней политики страны в условиях трансформационных изменений постбиполярного мира.

Ключевые слова: конгресс США, влияние, внешняя политика.